

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2015
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2015
Avaldamismärge:	RT I, 12.07.2014, 41

# Euroopa Liidu kodaniku seadus<sup>1</sup>

Vastu võetud 17.05.2006

[RT I 2006, 26, 191](#)

jõustumine 01.08.2006

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
26.11.2009	<a href="#">RT I 2009, 62, 405</a>	01.01.2010 Seaduses asendatud sõnad „Kodakondsus- ja Migratsiooniamet” sõnadega „Politsei- ja Piirivalveamet” vastavas käändes.
09.12.2009	<a href="#">RT I 2010, 3, 4</a>	05.04.2010
22.04.2010	<a href="#">RT I 2010, 22, 108</a>	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
10.06.2010	<a href="#">RT I 2010, 41, 241</a>	01.08.2010
25.11.2010	<a href="#">RT I, 09.12.2010, 1</a>	01.01.2011
08.12.2011	<a href="#">RT I, 29.12.2011, 1</a>	01.01.2012
12.02.2014	<a href="#">RT I, 26.02.2014, 2</a>	01.10.2014
19.02.2014	<a href="#">RT I, 13.03.2014, 4</a>	01.07.2014
19.06.2014	<a href="#">RT I, 12.07.2014, 1</a>	01.01.2015
19.06.2014	<a href="#">RT I, 29.06.2014, 109</a>	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 <sup>3</sup> lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.

## 1. peatükk ÜLDSÄTTED

### § 1. Reguleerimisala ja seaduse kohaldamine

(1) Käesolev seadus reguleerib Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise ja elamise aluseid ning sätestab Euroopa Liidu kodanikule ja tema perekonnaliikmele Eestist lahkumise kohustuse ja neile Eestisse sissesõidu keelu kohaldamise alused.

[[RT I, 26.02.2014, 2-](#) jõust. 01.10.2014]

(1<sup>1</sup>) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme suhtes kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses välismaalasele väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu kohaldamise kohta sätestatud, arvestades välislepingus või käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

[[RT I, 26.02.2014, 2-](#) jõust. 01.10.2014]

(2) Käesolevat seadust kohaldatakse Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodaniku, kes ei ole Eesti kodanik, ja Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku (edaspidi *Euroopa Liidu kodanik*) ning nende perekonnaliikmete suhtes.

(3) Käesolevat seadust ei kohaldata rahvusvahelise sõjalise koostöö seaduse alusel Eestis viibiva Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme suhtes.

(4) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

## **§ 2. Eestis viibimise, elamise ja töötamise seaduslikud alused**

(1) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise seaduslikuks aluseks on viibimisõigus.

(2) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis elamise seaduslikuks aluseks on elamisõigus.

(3) Perekonnaliikmel on keelatud Eestis elada, kui tal ei ole elamisõigust Eestis.

(4) Eestis töötamiseks ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemiseks peab perekonnaliikmel olema elamisõigus.

## **§ 3. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliige**

(1) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikmeks (edaspidi *perekonnaliige*) käesoleva seaduse tähenduses loetakse isikut, kes ei ole Euroopa Liidu ega Eesti kodanik ja kes on:

1) Euroopa Liidu kodaniku abikaasa (edaspidi *abikaasa*),

2) Euroopa Liidu kodaniku või abikaasa alla 21-aastane laps või ülalpeetav täisealine laps (edaspidi *ülalpeetav laps*),

3) Euroopa Liidu kodaniku või abikaasa ülalpeetav vanem või

4) käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatuta isik, kes on Euroopa Liidu kodaniku ülalpeetav või leibkonnaliige lähteriigis või kes ei ole tervises seisundi või puude tõttu püsivalt suuteline iseseisvalt toime tulema ja on vajalik, et Euroopa Liidu kodanik teda isiklikult hooldab.

(2) Ülalpeetavaks käesoleva seaduse tähenduses loetakse isikut, kes elab Euroopa Liidu kodanikuga koos ühises majapidamises ning kellel puudub iseseisev sissetulek.

(3) Leibkonnaliikmeks käesoleva seaduse tähenduses loetakse riikliku statistika seaduse § 24 lõikes 4 nimetatud isikut, kes elab Euroopa Liidu kodanikuga ühises majapidamises ning kellel on iseseisev sissetulek.

[RT I 2010, 41, 241 - jõust. 01.08.2010]

## **§ 4. Vastsündinud laps**

Vastsündinud lapseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse alla üheaastast last.

## **§ 5. Püsiv elamine Eestis**

(1) Püsivaks Eestis elamiseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse Euroopa Liidu kodaniku või perekonnaliikme Eestis elamist vähemalt 183 päeva aastas. Nimetatud tähtaega arvestatakse elamisõiguse tekkimisest või elamisõiguse omandamisest arvates.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud püsiva Eestis elamise perioodi hulka loetakse Eestist ajutist eemalviibimist, mis on seotud:

1) kohustusliku ajateenistuse täitmisega või

2) raseduse, sünnituse, raske haiguse, õpingute, tööalase koolituse või lähetusega ja mis ei ületa ühte järjestikust aastat.

## **§ 6. Töötamine ja tööandja**

(1) Töötamiseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse teenuse osutamist töölepingu või muu teenuse osutamise lepingu alusel, mille eest makstakse tasu.

(2) Tööandjaks käesoleva seaduse tähenduses loetakse isikut või asutust, kes on sõlminud isikuga töö- või muu teenuse osutamise lepingu või kellega ollakse teenistussuhtes.

# **2. peatükk VIIBIMISÕIGUS**

## **1. jagu**

# Euroopa Liidu kodaniku viibimisõigus

## § 7. Euroopa Liidu kodaniku viibimisõigus

- (1) Euroopa Liidu kodanikul on õigus Eestis viibida kehtiva reisidokumendi või isikutunnistuse alusel.
- (2) Euroopa Liidu kodanik peab hiljemalt kolme kuu möödumisel Eestisse sisenemise päevast arvates oma elukohta registreerima rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras.

## § 8. Euroopa Liidu kodaniku viibimisõiguse piiramine

- (1) Euroopa Liidu kodaniku viibimisõigust Eestis võib piirata, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist.
- (2) Kui Euroopa Liidu kodaniku viibimisõigust piiratakse, ei lubata tal Eestisse siseneda.
- (3) Viibimisõiguse piiramise otsustab valdkonna eest vastutav minister või tema volitatud Siseministeeriumi kõrgem ametnik, Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet.  
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

## § 9. Lahkumisetekirjutuse tegemine Euroopa Liidu kodaniku viibimisõiguse piiramise korral

- (1) Politsei- ja Piirivalveamet teeb Eestis viibivale Euroopa Liidu kodanikule, kelle viibimisõigust piiratakse, ettekirjutuse Eestist lahkumiseks (edaspidi *lahkumisetekirjutus*).  
[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahkumisetekirjutus kuulub sundtäitmisele 30. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.
- (3) Kui viibimisõigust piiratakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumisetekirjutus viivitamata sundtäitmisele.

## 2. jagu Perekonnaliikme viibimisõigus

### § 10. Perekonnaliikme viibimisõigus

- (1) Perekonnaliikmel on õigus koos Euroopa Liidu kodanikuga Eestis viibida, kui tal on kehtiv reisidokument ja viisa.  
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]
- (2) Viisat ei pea olema perekonnaliikmel, kellel on välismaalaste seaduses sätestatud muu seaduslik alus Eestis viibimiseks.  
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]
- (2<sup>1</sup>) Perekonnaliikmele võib anda viisa, kui:
  - 1) tal on kehtiv reisidokument;
  - 2) on tõendatud, et ta reisib koos Euroopa Liidu kodanikuga või ühineb temaga ja
  - 3) on tõendatud tema perekonnaliikme staatus.[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]
- (2<sup>2</sup>) Perekonnaliikmel ei pea olema tervisekindlustuslepingut  
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]
- (3) Perekonnaliikmel on keelatud Eestis viibida, kui tal ei ole viibimisõigust või muud seaduslikku alust Eestis viibimiseks.
- (4) Eestis viibimisõiguse alusel viibiv perekonnaliige peab kolme kuu jooksul Eestisse sisenemise päevast arvates taotlema tähtajalist elamisõigust või lahkuma Eestist enne nimetatud tähtaja möödumist, kui ta ei ole esitanud taotlust tähtajalise elamisõiguse saamiseks.
- (5) Tähtajalise elamisõiguse taotluse esitanud perekonnaliikme Eestis viibimine on seaduslik kuni tema tähtajalise elamisõiguse taotluse menetluse lõppemiseni.

(6) Eestis viibimisõiguse alusel viibival perekonnaliikmel on keelatud Eestis töötada või tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana.

### **§ 10<sup>1</sup>. Perekonnaliikmele viisa andmisest keeldumine**

(1) Perekonnaliikmele keeldutakse lühiajalise viisa ja lennujaama transiidiviisa andmisest viisaeeskirjas sätestatud alustel.

(2) Perekonnaliikmele keeldutakse pikaajalise viisa andmisest, kui esineb vähemalt üks järgmistest alustest:

- 1) isikul puudub kehtiv reisidokument;
- 2) isiku reisidokument või selles sisalduvad kanded on võltsitud;
- 3) isiku suhtes kehtib Eesti poolt kohaldatud sissesõidukeeld ja
- 4) isik võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele.

(3) Perekonnaliikmele viisa andmisest keeldumist põhjendatakse ning viisa andmisest keeldumise põhjus ja sellega seonduvad asjaolud tehakse isikule teatavaks ulatuses, mis ei ole vastuolus Euroopa Liidu mis tahes liikmesriigi avaliku korra või riigi julgeoleku tagamise vajadusega.

[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

### **§ 11. Perekonnaliikme viibimisõiguse piiramine**

(1) Perekonnaliikme viibimisõigust Eestis võib piirata, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist.

(2) Kui perekonnaliikme viibimisõigust piiratakse, ei lubata tal Eestisse siseneda.

(3) Viibimisõiguse piiramise otsustab valdkonna eest vastutav minister või tema volitatud Siseministeeriumi kõrgem ametnik, Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

### **§ 11<sup>1</sup>. Perekonnaliikmele antud viisa tühistamine ja kehtetuks tunnistamine**

(1) Perekonnaliikmele antud lühiajaline viisa ja lennujaama transiidiviisa tühistatakse ja tunnistatakse kehtetuks viisaeeskirjas sätestatud alustel.

(2) Perekonnaliikmele antud pikaajaline viisa tühistatakse või tunnistatakse kehtetuks, kui esineb vähemalt üks järgmistest alustest:

- 1) isikul puudub kehtiv reisidokument;
- 2) isiku reisidokument või selles sisalduvad kanded on võltsitud;
- 3) isiku suhtes kehtib Eesti poolt kohaldatud sissesõidukeeld ja
- 4) isik võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele.

(3) Perekonnaliikmele antud viisa tühistamist ja viisa kehtetuks tunnistamist põhjendatakse ning viisa tühistamise ja viisa kehtetuks tunnistamise põhjus ja sellega seonduvad asjaolud tehakse isikule teatavaks ulatuses, mis ei ole vastuolus Euroopa Liidu mis tahes liikmesriigi avaliku korra või riigi julgeoleku tagamise vajadusega.

(4) Perekonnaliige võib esitada halduskohtule viisa tühistamise ja viisa kehtetuks tunnistamise peale kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates.

[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

### **§ 12. Lahkumisettekirjutuse tegemine perekonnaliikme viibimisõiguse piiramise ja seadusliku aluseta Eestis viibimise korral**

(1) Politsei- ja Piirivalveamet teeb lahkumisettekirjutuse Eestis viibivale perekonnaliikmele:

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

- 1) kelle viibimisõigust piiratakse või
- 2) kes on Eestis viibinud üle kolme kuu Eestisse sisenemise päevast arvates ega ole esitanud taotlust tähtajalise elamisõiguse saamiseks ja kellel puudub muu seaduslik alus Eestis viibimiseks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahkumisettekirjutus kuulub sundtäitmisele 30. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(3) Kui viibimisõigust piiratakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumisettekirjutus viivitamata sundtäitmisele.

## **3. peatükk**

# TÄHTAJALINE ELAMISÕIGUS

## 1. jagu

### Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus

#### § 13. Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus

(1) Euroopa Liidu kodanik omandab Eestis tähtajalise elamisõiguse viieks aastaks, kui ta registreerib elukoha Eestis rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras.

(2) Viie aasta möödudes pikeneb tähtajalise elamisõiguse tähtaeg automaatselt viieks aastaks, kui Euroopa Liidu kodaniku elukoht on jätkuvalt Eestis registreeritud ja Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus ei ole lõppenud või seda ei ole lõpetatud.

(3) Elukoha registreerimisel väljastatakse Euroopa Liidu kodanikule tema soovil vastav tõend.

#### § 14. Isikutunnistuse taotlemine

(1) Euroopa Liidu kodanik, kes on omandanud tähtajalise elamisõiguse Eestis, peab taotlema isikutunnistust ühe kuu jooksul elukoha Eestis registreerimise päevast arvates isikut tõendavate dokumentide seaduses sätestatud korras.

(2) Isikutunnistus tõendab Euroopa Liidu kodaniku tähtajalist elamisõigust.

#### § 15. Euroopa Liidu kodaniku tähtajalise elamisõiguse lõppemine

(1) Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus lõpeb:

- 1) kui tal ei ole registreeritud elukohta Eestis,
- 2) alalise elamisõiguse omandamisel,
- 3) talle Eesti kodakondsuse andmisel või taastamisel,
- 4) Euroopa Liidu kodakondsuse kaotamisel või
- 5) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõppemisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

#### § 16. Euroopa Liidu kodaniku tähtajalise elamisõiguse lõpetamine

(1) Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus Eestis lõpetatakse, kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist.

(2) Euroopa Liidu kodaniku tähtajaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõpetamisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

(4) Tähtajalise elamisõiguse lõpetamisel lakkab Euroopa Liidu kodanik olemast Eesti rahvastikuregistri objekt.

#### § 17. Lahkumissettekirjutuse tegemine Euroopa Liidu kodaniku tähtajalise elamisõiguse lõpetamise korral

(1) Politsei- ja Piirivalveamet teeb Euroopa Liidu kodanikule, kelle tähtajaline elamisõigus lõpetatakse, lahkumissettekirjutuse.

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahkumissettekirjutus kuulub sundtäitmisele 30. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(3) Kui elamisõigus lõpetatakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumissettekirjutus viivitamata sundtäitmisele.

## 2. jagu

# Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus

## § 18. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus

(1) Perekonnaliikmele antakse tähtajaline elamisõigus Eestis, kui tema puhul on täidetud tähtajalise elamisõiguse andmise tingimused.

(2) Perekonnaliikmele antakse tähtajaline elamisõigus Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust Eestis pikendatakse, kui tema puhul on jätkuvalt täidetud tähtajalise elamisõiguse andmise tingimused.

## § 19. Tähtajalise elamisõiguse kehtivusaeg

(1) Perekonnaliikmele antakse tähtajaline elamisõigus kuni viieks aastaks, kuid mitte kauemaks kui Euroopa Liidu kodaniku Eestis elamise ajaks.

(2) Perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust pikendatakse Euroopa Liidu kodaniku Eestis elamise ajaks, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks korraga.

## § 20. Tähtajalise elamisõiguse andmise eeldused

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab tähtajalise elamisõiguse perekonnaliikmele eeldusel, et:

1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis,

2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde ta soovib elama asuda, on enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ja ta on ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik või

3) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, õpib Eestis ning tal on enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ja ta on ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet annab tähtajalise elamisõiguse perekonnaliikme vastündinud lapsele, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ega vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele, eeldusel, et vanemal on tähtajaline elamisõigus Eestis.

(3) Eestis õppimiseks loetakse õppimist Eesti põhikoolis, gümnaasiumis, kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis, osalemist nimetatud õppeasutustes korraldatavatel ettevalmistuskursustel või täienduskoolitusel, Eesti ülikoolis või rakenduskõrgkoolis teadus- või uurimistöö tegemist, osalemist rahvusvahelise üliõpilasorganisatsiooni vahendatud praktikal Eestis.

## § 21. Tähtajalise elamisõiguse andmise eelduste erisused

Eestis tähtajalise elamisõigusega Euroopa Liidu kodanikku loetakse jätkuvalt Eestis töötavaks isikuks või füüsilisest isikust ettevõtjaks järgmistel juhtudel:

1) ajutise töövõimetusel ajal, kui ta ei saa haiguse või õnnetuse tagajärjel ajutiselt töötada,

2) töötuna arvel oleku ajal, kui ta on võetud tööturuteenuste ja -toetuste seaduses sätestatud korras arvele töötuna pärast seda, kui ta on töötanud Eestis üle ühe aasta,

3) kuue kuu jooksul töötuna arvele võtmise päevast arvates, kui ta on võetud tööturuteenuste ja -toetuste seaduses sätestatud korras arvele töötuna pärast seda, kui ta on lõpetanud alla aastase töölepingu või jäänud töötuks esimese kaheteistkümnepäevase jooksul või

4) tööalasel koolitusel osalemise ajal, kui ta ei ole töötanud ning koolitus on seotud eelneva töö või tegevusega.

## § 22. Tähtajalise elamisõiguse andmise tingimused

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab perekonnaliikmele tähtajalise elamisõiguse, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, vastab käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktis 1, 2 või 3 sätestatud eeldusele;

2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde ta soovib elama asuda, on Eestis elamisõigus;

3) tähtajalise elamisõiguse taotleja vastab käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele;

4) perekonnaliikme suhtes ei esine tähtajalise elamisõiguse andmisest keeldumise aluseid.

(2) Käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktis 3 sätestatud juhul antakse tähtajaline elamisõigus ainult abikaasale ja ülalpeetavale lapsele.

(3) Eestis tähtajalise elamisõigusega perekonnaliikme vastündinud lapsele, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ega vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele, antakse tähtajaline elamisõigus tema vanema tähtajalise elamisõiguse ajaks.

### **§ 23. Elukoha registreerimise kohustus**

Perekonnaliige, kellele Politsei- ja Piirivalveamet on andnud tähtjalise elamisõiguse Eestis, peab registreerima elukoha Eestis rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras ühe kuu jooksul tähtjalise elamisõiguse saamise päevast arvates.

### **§ 24. Tähtjalise elamisõiguse taotlemine**

(1) Perekonnaliige peab tähtjalise elamisõiguse saamiseks esitama vormikohase taotluse Politsei- ja Piirivalveametile või Eesti välisesindusele, kes edastab selle menetlemiseks Politsei- ja Piirivalveametile.

(2) Tähtjalist elamisõigust taotlev perekonnaliige peab tähtjalise elamisõiguse taotluse esitamiseks ilmuma Eesti välisesindusse või Politsei- ja Piirivalveametisse.

(3) Eestis viibiv perekonnaliige peab tähtjalise elamisõiguse taotluse Politsei- ja Piirivalveametile esitama kolme kuu jooksul Eestisse sisenemise päevast arvates.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet annab Eestis viibivale perekonnaliikmele tähtjalise elamisõiguse taotluse läbivaatamise ajaks tõendi, mis kinnitab, et tema tähtjalise elamisõiguse taotlus on Politsei- ja Piirivalveametis menetluses.

### **§ 25. Perekonnaliikme tähtjalist elamisõigust tõendav dokument**

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab perekonnaliikmele, kes on saanud Eestis tähtjalise elamisõiguse, elamisloakaardi, mis on perekonnaliikme tähtjalist elamisõigust tõendav dokument.  
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2) [Kehtetu -RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

### **§ 26. Tähtjalise elamisõiguse andmisest keeldumine**

(1) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikmele tähtjalise elamisõiguse andmisest, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, ei vasta käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldustele,
- 2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde ta soovib elama asuda, ei ole Eestis elamisõigust,
- 3) tähtjalise elamisõiguse taotleja ei vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele,
- 4) on põhjendatud alust arvata, et perekonnaliige ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist või
- 5) perekonnaliige või Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde ta soovib elama asuda, on kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada Eestis tähtjalist elamisõigust.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikme vastsündinud lapsele, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ega vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele, tähtjalise elamisõiguse andmisest, kui tema vanemal ei ole tähtjalist elamisõigust Eestis.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 5 nimetatud õiguste kuritarvitamise ja pettusena käsitatakse muu hulgas:

- 1) fiktiivse abielu sõlmimist,
- 2) Euroopa Liidu kodaniku poolt Eestis elamisõiguse omandamist eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada elamisõigust Eestis,
- 3) võltsitud dokumentide esitamist või
- 4) valeandmete esitamist.

### **§ 27. Lahkumissettekirjutuse tegemine tähtjalise elamisõiguse andmisest keeldumise korral**

(1) Tähtjalise elamisõiguse andmisest keeldumisel teeb Politsei- ja Piirivalveamet Eestis viibivale perekonnaliikmele lahkumissettekirjutuse. Lahkumissettekirjutuse võib teha tähtjalise elamisõiguse andmisest keeldumise otsuses.  
[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahkumissettekirjutus kuulub sundtäitmisele 30. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(3) Kui tähtjalise elamisõiguse andmisest keeldutakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumissettekirjutus viivitamata sundtäitmisele.



## § 28. Tähtajalise elamisõiguse pikendamise tingimused

(1) Politsei- ja Piirivalveamet pikendab perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, vastab käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldusele;
- 2) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, on jätkuvalt Eestis elamisõigus;
- 3) perekonnaliikmel on jätkuvalt tähtajaline elamisõigus Eestis;
- 4) tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotleja vastab käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele;
- 5) perekonnaliikme elukoht on registreeritud Eestis rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras;
- 6) perekonnaliikme suhtes ei esine tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumise aluseid.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet pikendab tähtajalist elamisõigust perekonnaliikme vastsündinud lapsel, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ega vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele, tema vanema tähtajalise elamisõiguse ajaks.

## § 29. Tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotlemine

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1) Perekonnaliige peab vormikohase tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse esitama Politsei- ja Piirivalveametile vähemalt üks kuu enne tähtajalise elamisõiguse lõppemist või lahkuma Eestist kahe kuu jooksul tähtajalise elamisõiguse kehtivusaja lõppemisest arvates.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse esitamise tähtaega ei ennistata, kui tähtajaline elamisõigus on lõppenud.

(2<sup>1</sup>) Perekonnaliige peab tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse esitamiseks ilmuma Politsei- ja Piirivalveametisse, välja arvatud välismaalaste seaduse §-s 277 sätestatud juhtudel ja juhul, kui taotleja viimasest elamisloa, tööloa, elamisõiguse, elamisõiguse pikendamise või isikut tõendava dokumendi väljaandmise menetluses toimunud daktüloskopeerimisest ei ole möödunud üle kahe aasta ja biomeetrilised andmed ei ole muutunud.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(3) Tähtajalise elamisõiguse pikendamisel annab Politsei- ja Piirivalveamet perekonnaliikmele elamisloakaardi, mis on perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust tõendav dokument.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

## § 30. Lahkumisettekirjutuse tegemine tähtajalise elamisõiguse pikendamata jätmise korral

(1) Politsei- ja Piirivalveamet teeb perekonnaliikmele, kelle tähtajalise elamisõiguse kehtivusaeg on lõppenud ja kes ei ole esitanud taotlust tähtajalise elamisõiguse pikendamiseks ega ole lahkunud Eestist kahe kuu jooksul pärast tähtajalise elamisõiguse kehtivusaja lõppemist ja kellel puudub muu seaduslik alus Eestis viibimiseks, lahkumisettekirjutuse.

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahkumisettekirjutus kuulub sundtäitmisele 60. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(3) Tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse esitanud perekonnaliikme Eestis viibimine on seaduslik kuni tema tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse menetluse lõppemiseni.

## § 31. Tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse pikendamisest, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei ole Eestis elamisõigust,
- 2) on põhjendatud alust arvata, et perekonnaliige ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist või
- 3) perekonnaliige või Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, on kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada Eestis tähtajalist elamisõigust.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keelduda, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei vasta käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldusele,
- 2) tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotleja ei vasta enam käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele või
- 3) perekonnaliige ei ela püsivalt Eestis.



(3) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub perekonnaliikme vastsündinud lapsel, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ega vasta käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele, tähtajalise elamisõiguse pikendamisest, kui tema vanema tähtajalist elamisõigust ei pikendata või vanemal ei ole tähtajalist elamisõigust Eestis.

### **§ 32. Lahkumisettekirjutuse tegemine tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumise korral**

(1) Tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumisel teeb Politsei- ja Piirivalveamet Eestis viibivale perekonnaliikmele lahkumisettekirjutuse. Lahkumisettekirjutuse võib teha tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldumise otsuses.

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahkumisettekirjutus kuulub sundtäitmisele 60. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates, välja arvatud juhul, kui perekonnaliikmel on muu seaduslik alus Eestis viibimiseks.

(3) Kui tähtajalise elamisõiguse pikendamisest keeldutakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumisettekirjutus viivitamata sundtäitmisele.

### **§ 33. Perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse lõppemine**

(1) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus lõpeb:

- 1) tähtajalise elamisõiguse kehtivusaja lõppemisel,
- 2) alalise elamisõiguse omandamisel,
- 3) talle Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsuse andmisel või taastamisel,
- 4) kui Euroopa Liidu kodanikul, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei ole Eestis elamisõigust,
- 5) kui ta ei vasta enam käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele või
- 6) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõppemisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

### **§ 34. Perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse lõpetamine**

(1) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eesti lõpetatakse:

- 1) perekonnaliikme sooviavalduse alusel,
- 2) kui on põhjendatud alust arvata, et perekonnaliige ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist või
- 3) kui perekonnaliige või Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, on kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada Eestis tähtajalist elamisõigust.

(2) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eestis võidakse lõpetada, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanik, kelle juurde elama asumiseks tähtajaline elamisõigus anti, ei vasta käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud eeldusele või
- 2) perekonnaliige ei ela püsivalt Eestis.

(3) Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab tähtajalise elamisõiguse lõpetamisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

### **§ 35. Lahkumiskohustus ja lahkumisettekirjutuse tegemine tähtajalise elamisõiguse lõppemise ja lõpetamise korral**

(1) Perekonnaliige peab Eestist lahkuma kahe kuu jooksul tähtajalise elamisõiguse lõppemise päevast arvates, välja arvatud juhul, kui perekonnaliikmel on muu seaduslik alus Eestis viibimiseks.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet teeb perekonnaliikmele, kelle tähtajaline elamisõigus lõpeb või lõpetatakse, lahkumisettekirjutuse.

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(3) Lahkumisettekirjutus tähtajalise elamisõiguse lõppemise korral kuulub sundtäitmisele 60. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(4) Lahkumisettekirjutus tähtajalise elamisõiguse lõpetamise korral kuulub sundtäitmisele 30. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(5) Kui tähtajaline elamisõigus lõpetatakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumisettekirjutus viivitamata sundtäitmisele.

### **3. jagu**

## **Perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse lõppemise erisused**

#### **§ 36. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Euroopa Liidu kodaniku surma korral**

(1) Euroopa Liidu kodaniku surma korral lõpeb perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Eestis, välja arvatud juhul, kui nimetatud perekonnaliige on Eestis elanud tähtajalise elamisõiguse alusel vähemalt ühe aasta enne Euroopa Liidu kodaniku surma ning:

- 1) ta töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis,
- 2) tal on enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ning ta on ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik või
- 3) ta on käesoleva lõike punktis 1 või 2 nimetatud isiku perekonnaliige.

(2) Euroopa Liidu kodaniku surma korral on perekonnaliikmel õigus alalisele elamisõigusele käesoleva seaduse § 45 lõikes 3 sätestatud alusel.

(3) Euroopa Liidu kodaniku surma korral on Euroopa Liidu kodaniku lapsel, kes elab Eestis ja on kantud õppimise eesmärgil õppeasutuse nimekirja, ning vanemal, kes teda kasvatab, Eestis tähtajaline elamisõigus kuni õpingute lõppemiseni.

(4) Euroopa Liidu kodaniku surma korral võib perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust piirata ning tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada või keelduda tähtajalise elamisõiguse pikendamisest üldistel alustel, arvestades selles paragrahvis toodud erisusi.

#### **§ 37. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus Euroopa Liidu kodaniku Eestis tähtajalise elamisõiguse lõpetamise ja lõppemise korral**

(1) Euroopa Liidu kodaniku Eestis tähtajalise elamisõiguse lõppemise korral käesoleva seaduse § 15 lõike 1 punkti 1 alusel või tähtajalise elamisõiguse lõpetamise korral käesoleva seaduse § 16 lõike 1 alusel on Euroopa Liidu kodaniku lapsel, kes elab Eestis ja on kantud õppimise eesmärgil õppeasutuse nimekirja, ning vanemal, kes teda kasvatab, Eestis tähtajaline elamisõigus kuni õpingute lõppemiseni.

(2) Euroopa Liidu kodaniku Eestis tähtajalise elamisõiguse lõppemise või lõpetamise korral võib perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust piirata ning tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada või keelduda tähtajalise elamisõiguse pikendamisest üldistel alustel, arvestades selles paragrahvis toodud erisusi.

#### **§ 38. Perekonnaliikme tähtajaline elamisõigus abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral**

(1) Abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral lõpeb abikaasa tähtajaline elamisõigus Eestis, välja arvatud juhul, kui:

- 1) enne abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise menetluse algatamist on abielu kestnud vähemalt kolm aastat, sealhulgas üks aasta ühiselt Eestis tähtajalise elamisõiguse kasutamise ajal,
- 2) kohtuotsuse või abikaasade kokkuleppe kohaselt on nimetatud abikaasal Euroopa Liidu kodaniku lapse hooldusõigus,
- 3) kohtuotsuse või abikaasade kokkuleppe kohaselt on nimetatud abikaasal õigus alaealise lapsega suhelda tingimusel, et kohtuotsuse kohaselt peab suhtlemine toimuma Eestis või
- 4) tähtajalise elamisõiguse kasutamise võimaldamist õigustavad erilised asjaolud, näiteks nimetatud abikaasa langemine koduvägivalla ohvriks abielu ajal.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele peab abikaasa:

- 1) töötama või tegutsema füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis või
- 2) omama enda ja oma perekonnaliikmete ülalpidamiseks piisavalt rahalisi vahendeid ja olema ravikindlustuse seaduses sätestatud korras kindlustatud isik.

(3) Abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral ei lõpe abikaasa ülalpeetava lapse või tema ülalpeetava vanema tähtajaline elamisõigus, kui abikaasa vastab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele.

(4) Abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral võib perekonnaliikme tähtajalist elamisõigust piirata ning tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada või keelduda tähtajalise elamisõiguse pikendamisest üldistel alustel, arvestades selles paragrahvis toodud erisusi.

### § 39. Tingimustele vastavus perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse erisuste korral

Kui perekonnaliige ei vasta tähtajalise elamisõiguse kehtivuse ajal selles jaos sätestatud tingimustele, võib tema tähtajalise elamisõiguse lõpetada.

## 4. peatükk ALALINE ELAMISÕIGUS

### 1. jagu Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus

#### § 40. Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus

(1) Euroopa Liidu kodanikul, kes on tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis püsivalt elanud viis aastat järjest, on õigus alalisele elamisõigusele.

(2) Enne käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaega on Euroopa Liidu kodanikul õigus alalisele elamisõigusele, kui ta:

- 1) on töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise lõpetamise päevaks jõudnud vanaduspensioniiikka ja Eestis töötanud või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana vähemalt viimased kaksteist kuud ning tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis püsivalt elanud vähemalt viimased kolm aastat järjest,
- 2) on tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis püsivalt elanud vähemalt viimased kaks aastat järjest ning lõpetanud töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise püsiva töövõimetuse tõttu,
- 3) elab Eestis tähtajalise elamisõiguse alusel ja on lõpetanud töötamise töövõime või kutsehaiguse tagajärjel tekkinud püsiva töövõimetuse tõttu või
- 4) elab Eestis tähtajalise elamisõiguse alusel ja on Eestis töötanud või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana vähemalt kolm aastat järjest ja on asunud tööle teise Euroopa Liidu liikmesriiki, kuid elab Eestis ja pöördub Eestisse tagasi vähemalt kord nädalas.

(3) Eestis alalise elamisõigusega Euroopa Liidu kodaniku vastündinud lapsel on õigus alalisele elamisõigusele.

(4) Alalise elamisõigusega Euroopa Liidu kodanik on Eesti alaline elanik.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud töötamise aja hulka arvestatakse Euroopa Liidu kodanikust mitteolenevatel põhjustel töötuks olemise aega.

(6) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 sätestatud elamise ja töötamise perioodi ning käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 sätestatud elamise perioodi nõuet ei kohaldata, kui Euroopa Liidu kodanik on abielus Eesti kodanikuga.

#### § 41. Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse registreerimine ja alalist elamisõigust tõendav dokument

(1) Euroopa Liidu kodanik peab registreerima oma alalise elamisõiguse Politsei- ja Piirivalveametis.

(2) Euroopa Liidu kodanik peab vormikohase alalise elamisõiguse registreerimise taotluse esitama Politsei- ja Piirivalveametile.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet kontrollib Euroopa Liidu kodanikul alalise elamisõiguse olemasolu ning annab selle olemasolu korral Euroopa Liidu kodanikule isikutunnistuse, mis on tema alalist elamisõigust tõendav dokument.

#### § 42. Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse lõppemine

(1) Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus lõpeb:

- 1) talle Eesti kodakondsuse andmisel või taastamisel,
- 2) Euroopa Liidu kodakondsuse kaotamisel või
- 3) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõppemisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

### § 43. Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse lõpetamine

(1) Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse:

- 1) Euroopa Liidu kodaniku sooviavalduse alusel,
- 2) kui ta on viibinud Eestist eemal vähemalt kaks aastat järjest või
- 3) kui on põhjendatud alust arvata, et ta ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist.

(2) Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõpetamisel Euroopa Liidu kodaniku isikutunnistuse kehtetuks.

### § 44. Lahkumissettekirjutuse tegemine Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse lõpetamise korral

(1) Politsei- ja Piirivalveamet teeb Euroopa Liidu kodanikule, kelle alaline elamisõigus lõpetatakse käesoleva seaduse § 43 lõike 1 punkti 3 alusel, lahkumissettekirjutuse.

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahkumissettekirjutus kuulub sundtäitmisele 30. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(3) Kui alaline elamisõigus lõpetatakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumissettekirjutus viivitamata sundtäitmisele.

## 2. jagu Perekonnaliikme alaline elamisõigus

### § 45. Perekonnaliikme alaline elamisõigus

(1) Perekonnaliikmel, kes on tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis püsivalt elanud viis aastat järjest, on õigus alalisele elamisõigusele.

(2) Eestis tähtajalise elamisõigusega perekonnaliikmel on õigus alalisele elamisõigusele samal ajal Euroopa Liidu kodanikuga, kui Euroopa Liidu kodanikul tekib õigus alalisele elamisõigusele käesoleva seaduse § 40 lõike 2 alusel.

(3) Eestis tähtajalise elamisõigusega perekonnaliikmel on õigus alalisele elamisõigusele Eestis elamisõigusega Euroopa Liidu kodaniku surma korral, kui:

- 1) Euroopa Liidu kodanik töötas või tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis ning oli surma hetkel elanud elamisõiguse alusel Eestis püsivalt vähemalt kaks aastat või
- 2) Euroopa Liidu kodanik töötas või tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana Eestis ning tema surma põhjustas tööõnnetus või kutsehaigus.

(4) Eestis alalise elamisõigusega perekonnaliikme vastsündinud lapsel, sõltumata tema kodakondsusest, on õigus alalisele elamisõigusele.

(5) Alalise elamisõigusega perekonnaliige on Eesti alaline elanik.

(6) Perekonnaliikmel ei ole õigust alalisele elamisõigusele, kui ta tähtajaline elamisõigus on lõppenud või see on lõpetatud või kui ta ei ole Eestis elanud püsivalt viis aastat järjest, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul.

### § 46. Perekonnaliikme alalise elamisõiguse registreerimine

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1) Perekonnaliige peab registreerima oma alalise elamisõiguse Politsei- ja Piirivalveametis.

(2) Perekonnaliige peab vormikohase alalise elamisõiguse registreerimise taotluse esitama Politsei- ja Piirivalveametile vähemalt üks kuu enne elamisloakaardi kehtivusaja lõppemist.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2<sup>1</sup>) Perekonnaliige peab alalise elamisõiguse registreerimise taotluse esitamiseks ilmuma Politsei- ja Piirivalveametisse, välja arvatud välismaalaste seaduse §-s 277 sätestatud juhtudel ja juhul, kui taotleja viimasest elamisõiguse, elamisõiguse pikendamise või isikut tõendava dokumendi väljaandmise menetluses toimunud daktüloskopeerimisest ei ole möödunud üle kahe aasta ja biomeetrilised andmed ei ole muutunud.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet kontrollib perekonnaliikmel alalise elamisõiguse olemasolu ja annab selle olemasolu korral perekonnaliikmele elamisloakaardi, mis on alalist elamisõigust tõendav dokument.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

#### § 47. Perekonnaliikme alalise elamisõiguse lõppemine

(1) Perekonnaliikme alaline elamisõigus lõpeb:

- 1) talle Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsuse andmisel või taastamisel või
- 2) tema surma või surnuks tunnistamise korral.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõppemisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

#### § 48. Perekonnaliikme alalise elamisõiguse lõpetamine

(1) Perekonnaliikme alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse:

- 1) perekonnaliikme sooviavalduse alusel,
- 2) kui perekonnaliige on viibinud Eestist eemal vähemalt kaks aastat järjest,
- 3) kui on põhjendatud alust arvata, et perekonnaliige ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või teiste isikute tervist või
- 4) kui perekonnaliige või Euroopa Liidu kodanik on kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust eesmärgiga võimaldada perekonnaliikmel omandada Eestis elamisõigust.

(2) Perekonnaliikme alaline elamisõigus Eestis lõpetatakse Politsei- ja Piirivalveameti otsusega.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab alalise elamisõiguse lõpetamisel perekonnaliikme elamisloakaardi kehtetuks.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

#### § 49. Lahkumiskohustus ja lahkumisettekirjutuse tegemine alalise elamisõiguse lõpetamise korral

(1) Perekonnaliige peab Eestist lahkuma kahe kuu jooksul alalise elamisõiguse lõpetamise päevast arvates, välja arvatud juhul, kui perekonnaliikmel on muu seaduslik alus Eestis viibimiseks.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet teeb perekonnaliikmele, kelle alaline elamisõigus lõpetatakse, lahkumisettekirjutuse.

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

(3) Lahkumisettekirjutus alalise elamisõiguse lõpetamise korral kuulub sundtäitmisele 30. päevast ettekirjutuse tegemise päevast arvates.

(4) Kui alaline elamisõigus lõpetatakse ohu korral riigi julgeolekule, kuulub lahkumisettekirjutus viivitamata sundtäitmisele.

## 5. peatükk ELAMISÕIGUSE ANDMISE KORRALDAMINE

#### § 50. Tähtajalise elamisõiguse taotluse vorm

Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse taotluse ning tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse vormi [kehtestab valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

#### § 51. Alalise elamisõiguse registreerimise taotluse vorm

Alalise elamisõiguse registreerimise taotluse vormi [kehtestab valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

#### § 52. Elamisõiguse andmise korraldamine

(1) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse taotlemise, andmise ja pikendamise ning Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme alalise elamisõiguse registreerimise taotlemise ning elamisõiguse lõpetamise korra ning tähtajalise elamisõiguse ja alalise elamisõiguse registreerimise taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu [kehtestab Vabariigi Valitsus](#) määrusega.

(2) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse ja selle pikendamise ning Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme alalise elamisõiguse registreerimise ning elamisõigusega seotud menetluste käigus antud haldusaktide ja toimingute andmeid töödeldakse välismaalaste seaduses sätestatud alusel asutatud [elamislubade ja töölubade registris](#).

[RT I 2010, 3, 4- jõust. 05.04.2010]

## § 52<sup>1</sup>. Perekonnaliikme elamisõigust tõendav dokument

(1) Perekonnaliikmele antava elamisloakaardi kehtivusaja määramisel lähtutakse isikut tõendavate dokumentide seaduses sätestatust.

(2) Perekonnaliikme elamisõigus vormistatakse tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse otsuse andmete kandmise teel elamisloakaardile.

(3) Tähtajalist elamisõigust, selle pikendamist või alalist elamisõigust taotlev perekonnaliige ei pea esitama elamisloakaardi väljaandmise taotlust ja ta daktüloskopeeritakse tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse menetluse käigus.

(4) Tähtajalist elamisõigust, selle pikendamist või alalist elamisõigust taotleva perekonnaliikme daktüloskopeerimisele kohaldatakse välismaalaste seaduses ja selle alusel antud määrustes sätestatud daktüloskopeerimise tingimusi ja korda.  
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

## § 52<sup>2</sup>. Riigilõiv

(1) Riigilõivu tasutakse riigilõivuseaduses sätestatud määras tähtajalise elamisõiguse taotluse, tähtajalise elamisõiguse pikendamise taotluse ja alalise elamisõiguse registreerimise taotluse läbivaatamise eest.

(2) Taotluse läbi vaatamata jätmisel riigilõivu ei tagastata.  
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

# 5<sup>1</sup>. peatükk LAHKUMISKOHUSTUS JA SISSESÕIDUKEELD

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

## § 52<sup>3</sup>. Lahkumisettekirjutuse tegemine ja lahkumiskohustuse täitmine

(1) Euroopa Liidu kodanikule ja tema perekonnaliikmele tehakse lahkumisettekirjutus käesolevas seaduses sätestatud alusel.

(2) Euroopa Liidu kodanikule ning tema perekonnaliikmele lahkumisettekirjutuse tegemisele ja lahkumiskohustuse täitmisele kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses välismaalasele lahkumisettekirjutuse tegemise ja lahkumiskohustuse täitmise kohta sätestatud, arvestades välislepingus või käesolevas seaduses sätestatud erisusi.  
[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

## § 52<sup>4</sup>. Sissesõidukeeld

(1) Euroopa Liidu kodanikule ja tema perekonnaliikmele Eestisse sissesõidu keelu kohaldamisele, selle kehtivusaja muutmisele ja peatamisele ning kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse 5. peatükis välismaalasele Eestisse sissesõidu keelu kohaldamise, selle kehtivusaja muutmise ja peatamise ning kehtetuks tunnistamise kohta sätestatud, arvestades välislepingus või käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Euroopa Liidu kodanikule ja tema perekonnaliikmele võib kohaldada tähtajalist sissesõidukeeldu kehtivusajaga kuni kümme aastat.

(3) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme suhtes võib sissesõidukeeldu kohaldada, kui on põhjendatult alust arvata, et nende isikute Eestis viibimine võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut või avalikku korda või teiste isikute tervist, sest isik on nakatunud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 21 lõikes 8 nimetatud haigusse.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isiku suhtes ei või kohaldada sissesõidukeeldu põhjusel, et ta ohustab avalikku korda, kui nimetatud isik on elamisõiguse alusel elanud Eestis püsivalt viimased kümme aastat järjest või kui ta on alaealine ja sissesõidukeelu kohaldamine ei ole alaealise huvides põhjendatud.

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isik on Eestis viibinud kauem kui kolm kuud, ei või tema suhtes kohaldada sissesõidukeeldu põhjusel, et ta ohustab teiste isikute tervist, olles nakatunud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 21 lõikes 8 nimetatud haigusse.

(6) Kui Eestis elamisõiguse alusel elava Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikmega seotud asjaolud nõuavad nende isikute viivitamatut Eestist väljasaatmist, kohaldatakse nende isikute suhtes sissesõidukeeldu.  
[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

## § 5<sup>5</sup>. Eestisse mittelubamise vormistamine ja põhjendamine välispiiril

(1) Euroopa Liidu kodanikule ja tema perekonnaliikmele põhjendatakse Eestisse mittelubamist kirjalikult. Avaliku korra, riikliku julgeoleku või rahva terviseiga seotud kaalutlustel riiki mittelubamist ei põhjendata täpsemalt, kui see on vastuolus Eesti või teise Euroopa Liidu liikmesriigi julgeolekuhuvidega.

(2) Euroopa Liidu kodanik või tema perekonnaliige, kellele ei antud välispiiril luba Eestisse sisenemiseks, võib esitada kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kaebuse esitamine ei ole aluseks Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme Eestisse lubamiseks.

[RT I, 26.02.2014, 2- jõust. 01.10.2014]

## 6. peatükk TEAVITAMISKOHUSTUS JA KONTROLLI TEOSTAMINE

### § 53. Teavitamiskohustus

(1) Eestis elamisõigusega Euroopa Liidu kodanik peab Politsei- ja Piirivalveametit teavitama järgmistest asjaoludest:

- 1) elamisõiguse omandamisest teises Euroopa Liidu liikmesriigis;
- 2) pikemast kui 183 päeva aastas kestvast ajutisest Eestist eemalviibimisest, mis on seotud kohustusliku ajateenistuse täitmise, raseduse, sünnituse, raske haiguse, õpingute, tööalase koolituse või lähetusega;
- 3) Euroopa Liidu kodakondsuse kaotamisest;
- 4) abielu lahutamisest või kehtetuks tunnistamisest, kui see on registreeritud väljaspool Eestit ning Euroopa Liidu kodaniku abikaasal on elamisõigus Eestis;
- 5) töötuks jäämisest;
- 6) pensionile jäämisest;
- 7) püsivast töövõimetusel.

(2) Eestis elamisõigusega perekonnaliige peab Politsei- ja Piirivalveametit teavitama järgmistest asjaoludest:

- 1) elamisõiguse omandamisest teises Euroopa Liidu liikmesriigis;
- 2) käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud perekonnaliikme määratlusele mittevastavusest;
- 3) pikemast kui 183 päeva aastas kestvast ajutisest Eestist eemalviibimisest, mis on seotud kohustusliku ajateenistuse täitmise, raseduse, sünnituse, raske haiguse, õpingute, tööalase koolituse või lähetusega;
- 4) Euroopa Liidu kodakondsuse omandamisest;
- 5) Euroopa Liidu kodaniku surmast, kui surm on registreeritud väljaspool Eestit.

(3) Euroopa Liidu kodaniku abikaasa peab lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud Politsei- ja Piirivalveametit teavitama abielu lahutamisest või kehtetuks tunnistamisest, kui see on registreeritud väljaspool Eestit.

(4) Euroopa Liidu kodanik ja perekonnaliige peavad käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud teavitamiskohustuse täitma kolme kuu jooksul sündmuse toimumisest arvates.

### § 54. Kontrolli teostamine

(1) Perekonnaliige peab tõendama tähtajalise elamisõiguse ja selle pikendamise aluseks olevale eeldusele ja tingimustele vastavust.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib põhjendatud kahtluse korral kontrollida, kas Euroopa Liidu kodanik ja perekonnaliige täidavad selles seaduses sätestatud kohustusi ja tingimusi ega ole kuritarvitanud selles seaduses ettenähtud õigusi või kasutanud pettust.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Euroopa Liidu kodanik ja perekonnaliige peavad talle elamisõiguse andmise ja kasutamisega seotud asjaolude selgitamisel tegema koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga ning esitama tema valduses olevad dokumendid ja muud tõendid, mis on tähtsad elamisõiguse omandamise ja kasutamisega seotud asjaolude selgitamisel.

(4) Euroopa Liidu kodaniku majutamisele majutusettevõttes kohaldatakse turismiseaduse nõudeid. Majutusettevõtte peab esitama majutatud isiku andmetega külastajakaardi Politsei- ja Piirivalveameti või Kaitsepolitsei ameti nõudmisel teavet nõudnud asutusele.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]



(5) Tööandja on kohustatud perekonnaliikme töötamise võimaldamisel kontrollima tema elamisloakaardi olemasolu.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

## **6<sup>1</sup>. peatükk**

# **RIIKLIK JÄRELEVALVE**

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

### **§ 54<sup>1</sup>. Riiklik järelevalve**

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet võivad põhjendatud kahtluse korral kontrollida, kas Euroopa Liidu kodanik ja tema perekonnaliige viibivad või elavad Eestis vastavalt käesolevas seaduses sätestatud nõuetele, täidavad selles seaduses sätestatud kohustusi ja tingimusi ega ole kuritarvitanud selles ettenähtud õigusi või kasutanud pettust.

(2) Kaitsepolitseiamet teostab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu kohaselt riiklikku järelevalvet Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise ja elamise asjaolude üle julgeolekuasutuste seadusest tulenevate ülesannete täitmisel kuriteo tõkestamiseks.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

### **§ 54<sup>2</sup>. Riikliku järelevalve erimeetmed**

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise ja elamise asjaolude üle järelevalve teostamisel võivad Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet kohaldada korrakaitseaduse §-des 30–33 ja 45–53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Korrakaitseaduse §-des 50 ja 51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid võib kohaldada üksnes juhul, kui on põhjendatult alust arvata, et ilma nimetatud meetmeid kohaldamata ei ole Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme eeldatava ebaseadusliku Eestis viibimise tõkestamine tulemuslik, ja muud meetmed on ammendunud.

(3) Korrakaitseaduse §-s 45 sätestatud meedet võib kohaldada üksnes politseiametnik.

(4) Kaitsepolitseiamet võib riikliku järelevalve teostamisel kohaldada vahetut sundi korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

## **7. peatükk**

# **VASTUTUS**

### **§ 55. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme seadusliku aluseta Eestis viibimine ja elamine**

[Kehtetu – RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

### **§ 56. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme seadusliku aluseta Eestis töötamine**

Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme seadusliku aluseta Eestis töötamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

### **§ 57. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikmele seadusliku aluseta Eestis töötamise võimaldamine**

(1) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikmele seadusliku aluseta Eestis töötamise võimaldamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

### **§ 58. Menetlus**

Käesolevas peatükis sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet.

[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

## **8. peatükk**

# RAKENDUSSÄTTED

## § 59. Üleminekusätted

(1) Käesoleva seaduse jõustumisel loetakse tähtajalise elamisloaga Euroopa Liidu kodanik tähtajalise elamisõiguse omandanuks. Elamisõiguse tähtajaks on tähtajalise elamisloa kehtivusaeg. Nimetatud tähtajalise elamisõiguse kehtivust ei mõjuta Eestis registreeritud elukoha olemasolu.

(2) Käesoleva seaduse jõustumisel loetakse pikaajalise elaniku elamisloaga Euroopa Liidu kodanik alalise elamisõiguse omandanuks.

(3) Käesoleva seaduse jõustumisel loetakse tähtajalise elamisloaga perekonnaliige tähtajalise elamisõiguse omandanuks. Elamisõiguse tähtajaks on tähtajalise elamisloa kehtivusaeg.

(4) Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud elamisloa taotlus vaadatakse läbi taotluse esitamise ajal kehtinud tingimustel ja korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul Euroopa Liidu kodanikule elamisloa andmisel kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ja tema elamisõiguse andmed kantakse isikutunnistusele.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul perekonnaliikmele elamisloa andmisel kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud ja tema elamisõiguse andmed kantakse isikutunnistusele.

(7) Enne käesoleva seaduse jõustumist Euroopa Liidu kodaniku ja perekonnaliikme elamisloa alusel Eestis elamise periood arvestatakse alalise elamisõiguse saamiseks nõutava perioodi hulka.

## § 59<sup>1</sup>. Elamisloakaardi väljaandmisega seotud üleminekusätted

(1) Enne 2011. aasta 1. jaanuari esitatud perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotlus vaadatakse läbi taotluse esitamise ajal kehtinud tingimustel ja korras.

(2) Kui perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotlus on esitatud enne 2011. aasta 1. jaanuari, kuid otsus perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotluse suhtes tehakse nimetatud tähtajast hiljem, kantakse tähtajalise elamisõiguse andmise, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise otsuse andmed elamisloakaardile.

(3) Kui perekonnaliige esitab tähtajalise elamisõiguse, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise taotluse enne 2011. aasta 1. jaanuari, kuid tähtajalise elamisõiguse andmise, selle pikendamise või alalise elamisõiguse registreerimise otsus tehakse nimetatud tähtajast hiljem, võib nimetatud taotluse alusel kuni 2012. aasta 20. maini anda perekonnaliikmele elamisloakaardi välja sormeäljekujutisteta.  
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

§ 60.–§ 86.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

## § 87. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2006. aasta 1. augustil.

(2) Käesoleva seaduse § 10 lõike 2 punkt 1 ja § 73 punkt 1 jõustuvad Eesti täielikul ühinemisel Euroopa Liidu ühtse viisaruumiga.

<sup>1</sup>Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende perekonnaliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil (ELT L 158, 30.04.2004, lk 77–123).